І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 87. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 11-го ТРАВНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 11, 1965 No. 87. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 10 травня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ДЖАНСОН НАКАЗАВ ВІДПОВІДАЛЬНИМ ПЕРЕД НИМ УРЯДОВЦЯМ СКЛАСТИ ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ, що показуватиме, які вони мають прибутки. Цей наказ відноситься до 2,000 осіб, які є відповідальні безпосередньо перед Президентом. Наказ мусить бути виконаний впродовж 90 днів. Президент заявив, що його уряд „не може толерувати так званого конфлікту інтересів", це значить такого стану, коли державний урядовець збагачується, використовуючи своє становище. Це зарядження Президента є у зв'язку з випадком асистента торгівлі Герберта Клоца, який мусів зрезигнувати 22-го квітня внаслідок посередніх прибутків від однієї тексаської компанії.

НОВА ХУНТА В САН ДОМІНҐО 9-го ТРАВНЯ ЗВІЛЬНИЛА 8-ох ОФІЦЕРІВ, щоб скоріше можна було прийти до порозуміння з повстанцями, що підтримують Каманя Деня. В Домініці 8го травня створено 5-членну хунту, яку очолює генерал бриґади Антоніо Імберт Баррерас. Ця хунта має контролювати всі 26 домініканських провінцій і 90 відсотків столиці Санто Домінґо. Але представник вибраного повстанцями президента полковника Франціска Каманя Деня заявив, що цей вибір противиться договорові про перемир'я, який заключено 5-го травня. Представник уряду президента Джансона заявив, що ЗДА не хочуть допустити до того, щоб в Домініці запанувала права або ліва диктатура.

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО НЕ МОЖНА СКАСУВАТИ ОБОВ'ЯЗКОВОЇ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ, як це плянував президент Джансон після виборів минулого року. Республіканський кандидат на президента Беррі Голдвотер обіцяв скасувати обов'язкову військову службу, якщо стане президентом. Окрема Комісія вивчала цю справу і ствердила, що не можна касувати військової бранки, якщо число збройних сил має залишитися таке саме, як є тепер: 2,600,000. Закон про обов'язкову військову службу кінчається в 1967-му році. Комісія рекомендує покликувати до війська молодші річники, злібералізувати звільнення від військової служби та збільшити платні військовикам.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ Д. Д. АЙЗЕНГАВЕР СТВЕРДИВ, ЩО ВІЙСЬКОВА ПЕРЕМОГА НЕ ДАЛА СПОДІВАНИХ НАСЛІДКІВ. Айзенґавер промовляв в телевізії, надаваній в ЗДА та в Англії з приводу 20-річчя закінчення другої світової війни внаслідок капітуляції Німеччини. Вели війну — казав Айзенгавер — на те, щоб „здобути для людей волю й людську гідність", але цісі цілі не осягнено внаслідок розходжень між союзниками та малих воєн, що їх ведеться в світі. Айзенгавер відповів на запит польового маршала з Лондону віконта Монтґомера, що можна передбачати навіть не пророкові, що загальна світова війна привела б до повного знищення, до Армагеддону.

КАНАДА ВИКИНУЛА ДВОХ СОВЄТСЬКИХ ШПИГУНІВ И. Е. БИЧКОВА ТА В. Н. ПОЛУЧКІНА. Бичков працював в торговельному відділі совєтської амбасади, а Получкін був урядовцем амбасади. В заяві канадійського міністра закордонних справ говориться про те, що ці два совєтські дипломати витратили тисячі долярів для канадійських урядовців на те, щоб дістати від них різні технічні інформації. Канадійська Королівська кінна поліція вчасно була поінформована про цю шпигунську діяльність, і Канада не мала жадної шкоди від неї.

У СВІТІ

В РІЗНИХ ДЕРЖАВАХ СВЯТКОВАНО 20-РІЧЧЯ ПЕРЕМОГИ НАД НІМЕЧЧИНОЮ. Совєтський прем'єр Алексєй Косиґін виголосив у Східньому Берліні промову з новими напастливими атаками проти Америки. В тому самому часі у Москві на парадному збіговищі у Кремлі перший секретар компартії Леонід Брежнєв у великій промові згадав вперше Сталіна, як того, що покликав був до життя Державну Раду Безпеки задля організування і керування оборони СССР проти німців. На естраді сидів також маршал Ґеорґій Жуков, зате не було Нікіти Хрущова.

КАНЦЛЕР ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ ЛЮДВІҐ ЕРГАРД ЗАЯВИВ з нагоди 20-річчя протигітлерівської Німеччини, що підставою політики і головною мрією всіх німців є з'єднання Німеччини. По цій самій лінії промовляв лідер соціялістичної опозиції Віллі Брандт.

ЯПОНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЕЙСАКУ САТО ВИЯВИВ, що кол. амбасадор ЗДА у Південному В'єтнамі Генрі Кебот Ладж запевнив його, що Америка не бомбардуватиме столиці Північного В'єтнаму Ганою. Згодом речник уряду спростував, що Ладж не склав ніякої зобов'язуючої заяви, а тільки висловив свій здогад.

ПАПА ПАВЛО VI ВИСТОСУВАВ ЗАКЛИК ДО 36.000-ЧЛЕННОГО ОРДЕНУ ОО Єзуїтів, щоб той орден повів активну кампанію проти атеїзму. У Римі відбуваються наради понад 200 делеґатів Єзуїтів задля вибору нового генерального президента ордену, після смерти о. Жана Баптіста Жансенса. Орден ОО Єзуїтів існує 424 роки.

В ІНДІЙСЬКІЙ ЧАСТИНІ КАШМІРУ АРЕШТОВАНО ЗНОВУ колишнього прем'єра Кашміру, шеїха Мохаммеда Абдуллага, якого вже раніше двічі були арештували і в'язнили за його заходи, щоб у Кашмірі перевести плебісцит або знайти таку розв'язку тісі проблеми, яка задовольнила б і могаметанський Пакістан. Мохаммед Абдуллах саме вернувся з пропаґандивної подорожі по різних країнах Африки й Азії. Його і його прибічника вивезли до далекого містечка, де він матиме обмежену свободу рухів.

ГОЛЛЯНДСЬКИЙ УРЯД НАРАДЖУВАВСЯ над виявленим газетами романом між 27-річною княжною Беатрічею, наступницею голляндського престолу, та 38-річним західньо - німецьким дипломатом з аристократичної родини, Клявсом фон Амсберґом. Офіційно заявлено, що поголоски про заручини „передчасні". Якщо уряд не дав би згоди на подружжя наступниці престолу, а вона всетаки вийшла б заміж за свого вибранця, вона втратила б права до престолу.

В АФРИКАНСЬКІЙ КРАЇНІ РОДЕЗІЇ БІЛО-РАСОВИЙ ПРЕМ'ЄР АЙЕН Д. СМИТ ОСЯГНУВ в парляментарних виборах рішучу перемогу. Право голосування мали передусім 217.000 білих мешканців Родезії, а з-посеред 4-ох мільйонів чорних автохтонів тільки нечисленні одиниці з поважним маєтком. Ціллю Смита і його партії є проголосити державну незалежність Родезії. Якщо це станеться всупереч становищу Британії та Об'єднаних Націй, то в Америці постане друга поруч із Південно-африканським Союзом держави з расистською політикою білої меншини, пануючої над більшістю місцевих чорних.

МИТР. ІОАН ТЕОДОРОВИЧ ПОСВЯТИВ НОВОЗБУДОВАНУ УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ СВ. ТРОЙЦІ В ІРВІНҐТОНІ

Митрополит Іоан Теодорович

Ірвінґтон. Н. Дж. — В неділю 9-го травня ц. р. відбулося тут урочисте посвячення новозбудованої заходами настоятеля парафії церкви св. Тройці о. Артема Селепини і пожертвами її парафіян величавої церкви св. Тройці. Довершив посвячення церкви, її престолу й іконостасу Митрополит Української Православної Церкви у ЗДА Їх Блаженство Іоан Теодорович, що його із прибуттям привітав при вході до церкви парох о. Артем Селепина. Після архиєрейської Служби Божої, що її відправив Митрополит Іоан в сослуженні вісьмох священиків і під час якої співав хор під проводом проф. С. Вожаківського, точно о г. 1:30 по пол. відбувся в залі місцевого „Сокола" бенкет, в якому взяло участь 665 осіб. Проводив бенкетом адв. Іван Романишин. На бенкеті було репрезентоване численне українське православне духовенство під проводом Владики Іоана: о. протопрес. Л. Весоловський з Ню Йорку, о. Т. Форостіль з Пассейку, о. д-р В. Клодницький з Нюарку, о. І. Гукдяк з Картерету, о. В. Желехівський з Бавнд Бруку, о. М. Харицак з Нюарку, о. С. Щадинський з Бавнд Бруку, о. мітр. Ом. Мицик з Честеру, о. П. Мелех з Картерету, о. М. Земляченко з Байону, о. М. Рибачук з Патерсону, о. пропрес. І. Савчук з Філядельфії, о. С. Непрель з Ню Йорку, о. О. Царик з Трентону, о. Сморгожевський, о. диякон Тонкошкур з Ню Йорку, о. протодиякон Пушкаренко з Байону, о. Ю. Сікорський з Ню Йорку, о. М. Ільяшенко з Трентону. Брав участь у бенкеті також парох української католицької церкви в Нюарку о. Дмитро Лаптута, який виголосив зворушливу промову і привітання для православної громади Ірвінґтону із збудуванням нової церкви.

Був присутній також представник Першої реформованої церкви в Ірвінґтоні о. Джан Шарп. Більшість із присутніх священиків складали свої привіти і побажання для ірвінґтонської церковної громади і пароха о. А. Селепини, що його Владика Іоан нагородив титулом мітрата. Український Народний Союз був репрезентований його гол. предсідником Й. Лисогором, який виголосив окремий привіт. В бенкеті взяли участь також численні представники інших українських установ й організацій: М. Степаненко від УР-Союзу, п. Яремко від УНПомочі, сотн. Ю. Кононів від Української Централі в Нюарку, д-р Л. Голінатий від ОбВУА, д-р С. Ворох від Т-ва Українських Лікарів, мґр. Яр. Рак від ООЧСУ, ред. В. Пасічняк від Окружного Комітету за створення Українського Католицького Патріярхату та багато інших. З американського світу на бенкеті були присутні посадник м. Нюарку Г. Адонізіо, конґресмени Теодор Кребс та Мінніс, радний м. Ірвінґтону Фр. Янковський, капітан місцевої поліції, українець з походження, Ст. Місько. Місто Ірвінґтон репрезентував і під час Служби Божої і на бенкеті посадник Вільям Е. Ловелл. В урочистості посвячення церкви брала численну участь українська молодь, зорганізована в Пласті та СУМА, як також дітвора Рідної Школи. Зокрема пластуни і сумівці утримували шпалір під час переходу Владики Іоана з резиденції о. Настоятеля до церкви і потім держали почесну сторожу при вході до церкви і в церкві. Перед бенкетом відбувся концерт, що ним проводив проф. С. Вожаківський.

В Ню Йорку висвітлювали фільм Я. Кулинича „Від Митрополита Андрея до Кардинала Йосифа"

Ню Йорк. — При кінці тижня у великій залі Українського Народного Дому висвітлювано документальний фільм відомого кінового фахівця Ярослава Кулинича під заг.: „Від Митрополита Андрея до Кардинала Йосифа". В цьому звуковому фільмі глядачі мали нагоду побачити історичні українські дні в Римі у зв'язку з номінацією Верховного Архиєпископа Йосифа Сліпого на кардинала. В першій частині фільму висвітлено важливі моменти з життя Митрополита Андрея Шептицького. Присутні з запертим віддихом слідкували за окремими картинами цих кінокадрів із днів величі і слави князів Української Церкви — Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького та Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого. Шкода тільки, що на фільмі не було нашої молоді, яка втратила нагоду побачити оті дні слави нашої Церкви в Римі.

МОСКОВСЬКІ ПІСНІ — ЦЕ ВЖЕ СИСТЕМА

20 квітня ц. р. газета „Молодь України" знову друкує для української молоді ноти і текст московської пісні „На седмом етапе", слова Ю. Цейтліна, а музика А. Аедоніцького.

УСК Ню Йорк — „Тризуб" 3:3 УСК гратиме у фіналі ЗДА

Філядельфія, 9 травня. — Відплатні змагання фіналу Сходу в грах за Чашу ЗДА між двома чільними українськими дружинами, Українським Спортовим Клюбом з Ню Йорку та місцевим „Тризубом" закінчилися нерішеним вислідом 3:3. Перші змагання фіналу Сходу виграв УСК з рахунком 1:0, що й дало УСК-ові в сумі двох вислідів перемогу у фіналі Сходу та рівночасно право змагатися у так званому великому фіналі за першість і Чашу ЗДА. Це буде перший фінал ЗДА для футболістів УСК-у. „Тризуб" був уже тричі чемпіоном країни. Можна сподіватися, що УСК доб'ється успіху у фіналі ЗДА з останнім суперником на шляху до чемпіонату і буде записаний на чаші ЗДА як черговий першун країни, що було б вже четвиертою назвою „Юкрейніенс", вигравірованою на чаші.

Змагання у Філядельфії почалися офіційною частиною з музикою американського і українського гимнів у виконанні Українсько - Американської Струнної Оркестри. Ця ж оркестра відіграла декілька пописових точок під час перерви. Приявними на змаганнях були члени проводу Футбольного Союзу ЗДА: Фішвік, Барісkіл і МекҐваєр.

В першій половині дружина УСК-у мала перевагу, у висліді чого ця півгра закінчилася рахунком 2:1 для УСК-у. Перші ворота здобув для „Тризуба" Ферейра, після чого двоє воріт для УСК-у стрілив Сметгирст. В другій половині переважав „Тризуб", за виїмком двадцяти хвилин, в яких УСК мав більше з гри. „Тризуб" не лише добився вирівняння висліду із стрілу Яковини, але і ведення 3:2 воротами, яких автором був Сото. Такий стан задержався до 86 хвилини, коли Сметгирст здобув треті ворота для УСК-у і ними доповнив свій „гет трік". Цим гарним і емоційним змаганням приглядалося понад три тисячі осіб. Проводив ними вміло суддя Пітерс.

Президент критикує де Ґолля — поручає єдність Заходу

Вашинґтон. — Президент Джансон проголосив 8 травня ц. р., в 20-ті роковини капітуляції Німеччини Гітлера, звернення до західніх країн, що було передане до Европи через комунікаційного сателіта Телестар. Признавши, що „ті, які віддали своє життя (у другій світовій війні) не вмерли задармо", Президент ствердив водночас, що не вдасться осягнути тривкий мир. „Ще не прохололи попели, як тінь совєтських амбіцій впала впоперек обличчя Европи". Президент кількакратно підкреслив потребу єдности і солідарности західнього фронту, при чому ствердив, що „наша політика має за одиноку свою ціль — відбудувати живучість, безпеку й цілість вільної Европи". Але тут же заявив з пророчистим натяком на політику французького президента де Ґолля: „Є сьогодні деякі зусиллля заступити партнерство підозрою і вести політику поділу. Але народи Атлантику не завернуть до того вузького націоналізму, який порвав і кров'ю заплямив діла нашого суспільства у минулих ґенераціях. Кожний успіх у минулому став можливий завдяки спільній акції та зростові єдности... Такий рід націоналізму, який погасив би надії та знівечив мрію про єдність Европи й Атлантійське партнерство не є в дійсному інтересі ніодної вільної нації у світі. Це шлях назад внапрямку болячого переживання, з якого ми всі вийшли". Президент закликав до розв'язування зрозумілих розбіжностей думок і становищ у дусі приязни. Вичисляючи конкретні цілі західнього світу, він назвав ступневе ліквідування залізної заслони, збільшення східньо - західньої торгівлі, з'єднання Німеччини, поправу взаємин з СССР. Щодо Німеччини, то Президент ствердив, що „має скінчитися сором, що ним є східня зона (Східня Німеччина)". Президент потвердив, що ЗДА дають відпір комуністичній аґресії у В'єтнамі та що вони, як великодержавна потуга, несуть тягар відповідальности також за справи в Африці, на Середньому Сході і в Західній Гемісфері. „Але живчик нашої політики і наші сподівання є з народами Атлантійського обширу". — Майже в тому самому часі у Парижі де Ґолль був на великій військовій параді з нагоди 20-ліття перемоги альянтів над німцями. У французьких святкуваннях підкреслювано заслуги французького резистансу. Звернення президента Джансона знайшло відгук в цілій західній пресі.

Театр „Заграва" з Торонта з великим успіхом виставив у Філядельфії й Ню Йорку п'єсу Жана Ануї „Жанна Д'Арк"

Ню Йорк. — З кінцем минулого тижня, в суботу й неділю 8 і 9-го травня, Український Театр „Заграва" з Торонта виставив з великим успіхом у Філядельфії й Ню Йорку п'єсу сучасного французького драматурга Жана Ануї „Жанна Д'Арк", в українському перекладі А. Мироша. В головній ролі (Жанни) виступала Валя Орловська, а інші ролі виконували: Андрій Ільків, Юрій Бельський, Зенон Мазуркевич, Дмитро Романик, Іларій Кушніренко, Михайло Лялька, Ніна Тановецька, Галина Сандуляк, Марія Луцька, Зеня Шевчук, Олесь Климович, Іван Валько, Володимир Довганюк (він же адміністратор театру), Тарас Парченко, Юрій Мусій, Константина Валько, С. Геник-Березовський, Роман Тарновецький, Ігор Матла, Володимир Лялька, А. Геник-Березовський та Ю. Тарновецький. Режисером є Слав Теліжин, декоратор — Зенон Мазуркевич, костюми — Марія Левицька. Вистава п'єси в Філядельфії відбулася в суботу, а в Ню Йорку в неділю. В Ню Йорку, не зважаючи на багато інших імпрез у тому часі, публіка в великій мірі заповнила велику залю Фешен Інституту, ентузіястично оплескуючи гру артистів, яку мабуть найкраще характеризує подробиця: Валя Орловська в ролі Жанни таки справді плакала там, де цей плач був передбачений в п'єсі. На її ж руки пластунки передали, після закінчення вистави, великий кіш квітів, а голова Літературно-Мистецького Клюбу, ред. Борис Ржепецький, сердечно дякував артистам за „мистецький пир", що вони його привезли з Торонта і влаштували в Ню Йорку. Після вистави артисти були гостями місцевого Літературно-Мистецького Клюбу в приміщеннях Українського Народного Дому. Фахова оцінка вистави буде надрукована в одному з чергових чисел „Свободи".

„Довбуш" з Ню Гейвен і „Україна" з Торонта здобули першість УСЦАК

Союзівка, 9-го травня. — У відбиванкових першостях Української Спортової Централі Америки і Канади здобули перемоги і перші місця жіноча дружина „Довбуша" з Ню Гейвен та дружина чоловіків „Україна" з Торонта. В конкуренції жінок взяли участь тільки дві дружини, тобто переможець „Довбуш" та „Чорноморська Січ" з Нюарку, між якими відбулися змагання, зложені з п'яти сетів. „Довбуш" переміг рахунком сетів 4:1. Несподівано для організаторів турніру не прибули на ці першості жіночі дружини — репрезентантки делеґатур УСЦК з Півночі і з Канади.

В конкуренції чоловіків перше місце здобула дружина УСТ „Україна" з Торонта перед відбиванкарями УСК-у з Ню Йорку і Української Централі з Пасейку. У їх зустрічах кожний з кожним по три сети занотовано такі висліди: „Україна" — УСК 3:0, УСК — Українська Централя 2:1 та „Україна" — Українська Централя 3:0. Першунам турніру за мистецтво українців ЗДА і Канади вручено мандрівні нагороди Української Спортової Централі. Найкращими змагунами турніру були вибрані: Зірка Снігурович — капітан „Довбуша" серед жінок і Іван Ігнатович з „України" серед чоловіків. Крім них одержали відзначення за добру гру Марійка Гарматій з „Чорноморської Січі" і Ігор Гронь з Української Централі.

Керівником змагань був д-р Михайло Снігурович, містоголова і ланковий відбиванки СУАСТ-Схід, а головним суддею Адріян Лапичак. На офіційному відкритті турніру промовляв до спортовців-учасників головний касир УНСоюзу Роман Слободян, згадуючи про виховне та пропаґандивне значення спорту. В промові при закритті турніру д-р М. Снігурович подякував учасникам та Управі „Союзівки" за гостинність та велику поміч у влаштуванні цих українських відбиванкових першостей.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ПОМИНКИ НА МОГИЛІ ПОЛК. Є. КОНОВАЛЬЦЯ В РОТТЕРДАМІ

Цьогорічні жалобні урочистості в Роттердамі на могилі сл. п. полк. Євгена Коновальця, першого голови Проводу Українських Націоналістів, відбудуться в неділю, 23 травня — в річницю трагічної смерти провідника Української Військової Організації та основоположника Організації Українських Націоналістів.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ХОРУ ІМ. МИТР. ШЕПТИЦЬКОГО

Ню Йорк, (Т. Ш.) — В суботу 8 травня відбулися Загальні Збори Хору ім Митрополита Шептицького, які молитвою розпочав о. д-р Мелетій Соловій. На голову хору вибрано одноголосно пана Олега Богачевського, на заступників проф. М. Ничая та інж. Л. Мащака, на касира мґр В. Магоцького, а на членів Управи: д-ра Б. Бабія, Т. Шумиловича й інж. Ю. Фрида. До Контрольної Комісії увійшли: д-р Ю. Гной, інж. Е. Макар і пані Ю. Копчинська. На Загальних Зборах звітували уступаючі члени Управи: д-р Б. Бабій і мґр. В. Магоцький. В дискусії заторкнено низку проблем, а між ними приєднання нових членів до хору та влаштування концерту в честь Митрополита А. Шептицького. Диригент хору проф. Р. Левицький подав, що вже вивчено 81 твір і зачато 10 нових; проф. М. Ничаєві, своєму заступникові, подякував диригент за сумлінну і жертвенну працю. Головував на Зборах д-р Ю. Гной, секретарював інж. З. Гловак.

АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ШКІЛЬНИЙ ХОР НАГОРОДЖЕНИЙ ЗА УКРАЇНСЬКУ ПІСНЮ

Мельбурн. — Під час конкурсу шкільних хорів цього міста на найкраще виконання пісень першу нагороду здобув хор школярів з місцевости Данкленонґ, який виконав українську народну пісню „Ой, у лузі та ще й при березі". Цієї пісні навчили своїх англомовних австралійських шкільних товаришів три українські учениці. Керувала тим хором під час його виступу одна з українських учениць.

КОНЦЕРТ ЮЛІЯНИ ОСІНЧУК В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. (Ол. Т.) — Секція Дружин Лікарів в Ню Йорку влаштувала тут 2-го травня 1965 р. в Українськім Інституті Америки цікаву і вдалу імпрезу: самостійний фортепіяновий концерт надзвичайно здібної 11-літньої Юліяни Осінчук. Молоденька піяністка виконала блискучо свою програму і дістала — як признання її таланту — багато квітів.

Було присутніх около 300 осіб, що доказує, що громадянство Ню Йорку і околиці було дуже заінтересоване цією взірцево зорганізованою імпрезою. По концерті відбулася товариська вечірка. Пані зі Секції приготовили відповідний буфет і гості, при товариській гутірці, провели мило час до пізньої ночі.

ІНСТИТУТ СВЯТОГО ВОЛОДИМИРА ВЛАШТОВУЄ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Вінніпеґ. — Восьмі Літні Курси Українознавства Інституту св. Володимира відбудуться на оселі „Київ", від 1-го до 29-го серпня 1965 року. На курси приймається хлопців і дівчат від 12 року життя. У програму навчання входять такі предмети: українська мова, література, історія українців в Канаді, географія, релігія, хоральний спів, народні танки, оркестральна музика, гуртовий — народний і церковний спів, народне мистецтво: вишивання, писання писанок, громадське виховання і провідництво.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ПОНИЗИЛИ ЗВАННЯ ХЛІБОРОБА

Тракторист І. Нагорний у своїм листі до редакції „Комсомольської Правди" (1 травня ц. р.) пише:

„...В останніх роках звання хлібороба понижено. понижено по суті, і говорилось на нашу адресу немало гарних слів. Та що з тих гарних слів, коли бракувало довір'я хлібороба, коли нерозумним адмініструванням відбирали йому найдорожче — почуття господаря землі. Колись, бувало, іде тракторист по селі гордо, не поспішаючи. Дівчата вслід заглядаються. Старики вклоняються. А тепер часто буває, що молоді люди дивляться з почуттям легкої зневаги..."

БЕЗ МЕТИ

Якийсь Володимир У. з Києва написав до часопису „Молодь України" з 21 квітня ц. р. листа без зворотної адреси і прізвища.

— У нас, — пише цей юнак, — багато молоді. Проте не всі знають своє місце... дехто тиняється, не знаючи, куди себе діти. На роботі турбує лише одне: як більше заробити. Потім час минає без мети: хлопці блукають по місту, шукаючи пригод, говорять непристойності... Нічим не цікавляться...

НЕЛЕГКО

Віталій Черкасов у „Літературній Україні" з 17 квітня ц .р. пише про те, як у колгоспі Верхньої Дуванки (Луганщина) працює молодий агроном Олександер Лисогір, недавноприбулий з інституту.

„Люба Броню, — пише він у листі до своєї дружини, — мешкання все ще немає і, видко, в цьому році не буде"...

Нарешті агроном дістав мешкання у колишній лікарні і перевозить свою невелику родину: дружину та сина. „Домашнього скарбу також набралося небагато. Та й звідки йому взятися у бідного студента[Забив цвях у коридорі (пальто повісили), поставив стіл, ліжко"...

„Незатишна, невесела Дуванка... Наче виправдуючи свою назву стоїть вона на самому белебні, на всіх семи вітрах".

Олександер Лисогір кидається у вир праці,бо колгосп відсталий.

Але й сам Черкасов признається: „Нелегко агрономові у Верхній Дуванці з її байраками й горбами, з її солом'яними стріхами і дорожною твагнюкою. Ні, нелегко"...

ДАВАЙ ПО ПУДОВІ МОЛОКА ВІД КОРОВИ!

Ганна Григорова, доярка колгоспу ім. Івана Франка (Городенки, Івано-Франківської области) одержує по пудові молока від корови.

Кореспондент „Радянської України" 23 квітня ц. р. пише, що так мають працювати всі доярки.

АВТОМАТИЧНИЙ КАСИР

У Київському столичному кінотеатрі „Дружба" встановлюють перший автомат для продажу квитків.

Незабаром, — тішить своїх читачів 8 квітня ц. р. „Культура і Життя", — касир-автомат швидко та безпомилково видасть вам квиток на бажаний час. Не буде вже ані черги, ані неприємностей, що часом ще виникають у „палких" розмовах із живими касирами.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Збройна сила континенту

Минулотижнева резолюція Організації Американських Держав створила небувалий в історії цього континенту прецедент: сформування міжамериканської збройної сили, щоб підтримати нею старання привернути мир, спокій і демократичний лад у Домініканській республіці. Від часу відкриття цього континенту маршували по його землях різні армії — британська, французька, еспанська, а після народження північно-американської потуги З'єднані Держави, спираючись на свою збройну силу, старалися закріплювати свої політичні й господарські впливи в різних латино-американських країнах. Згідно з заявою президента Теодора Рузвелта з 1904 року, у випадку заворушень або безсилля в латино-американських країн ЗДА „можуть бути змушені вжити влади міжнародної поліції". Щойно Вудро Вільсон у своїй промові з 17-го жовтня 1913 р. заявив, що ЗДА не мають ніяких територіяльних ані верховодницьких амбіцій у відношенні до латино-американських країн, і від того часу доказується це раз-у-раз словами й ділами.

Проте, острах латино-американських країн перед чужинецькою збройною інтервенцією не минувся. Цим можна пояснити, чому згадана на вступі резолюція перейшла 14 голосами проти 5, при одному, що стримався, і з голосуючою „за" Домініканською республікою, де насправді нема влади. Це свідчить про те, як трудно інколи розумовими арґументами перебороти чуттєві спонуки і як трудно визволитися латино-американським країнам з-під тиску комуністичної демагогії. Бож колективна відповідальність держав американського континенту за мир, спокій, лад і волю необхідні, коли всім їм загрожує керований з Москви й Пейпінґу комуністичний імперіялізм. „Суверенність народу", „недоторкальність території", „заборона чужої інтервенції" і т. д. — це гарні принципи. Але яка їхня вартість, коли вони у практиці дадуть народові владу за зразком Фіделя Кастра з Куби?! ЗДА заінтересовані в одному: щоб латино-американські країни були вільні й незалежні. Це — спільний інтерес всієї Західньої гемісфери. Коли дійсно постане її колективна збройна сила, яка практично унеможливить поширювання „кастроїзму" на інші країни — то це буде епохальною подією й епохальною заслугою.

Партійні комісари лютують

В умовах встановленого московським комуністичним режимом на Україні терору й насильства українська літературна творчість довгими десятиріччями була придушувана, сковувана, нищена. Смерть Сталіна і послаблення партійно-режимної шруби припинили подекуди явне репресування й винищування творців слова і викликали деякі ферменти у літературному процесі в СССР. Творені потаємці від очей і підслухів ГПУ-НКВД-КҐБ вірші й нариси, приховувані по закамарках письменницьких столів рукописи почали виходити між люди. Серед українських підсовєтських поетів відновилася традиція Шевченкових „захалявних книжечок" з творами, що їх не дозволяє й далі друкувати цензура.

Декілька таких поширюваних на Україні „захалявних книжечок" сучасних українських поетів, між ними й вірші та щоденник померлого в 1963 р. Василя Симоненка, попали різними шляхами за кордон і були опубліковані в різних еміґраційних виданнях.

Наявність безупинного партійно-режимного тиску, безоглядного придушування свободи мистецької творчости яскраво виявилася і в реакції совєтських комісарів від літератури на факт опублікування віршів і щоденника Василя Симоненка за кордоном. Не зважаючи на те, що в цих віршах і записах немає нічого такого, за що покійного поета можна було б ставити під суд, в Україні почалася з цього приводу погромницька акція, яка своїми методами нагадує сталінські часи. Стареньку матір Василя Симоненка — Ганну Федорівну Щербань примушено написати відкритого листа до ЦК КПУ із протестом проти „паплюження" світлого імени поета і з подиктованим їй признанням, що рукописи її сина Василя забрали від неї такі то й такі товариші покійного — відомі українські критики. З накликанням до репресій супроти тих, що в невідповідний, мовляв, спосіб „розпорядилися" творчістю В. Симоненка, виступила „Радянська Україна" з 15 квітня ц. р. Донос в цьому напрямку подали у „Літературній Україні" з 27 квітня також і два старі київські письменники Василь Козаченко та Петро Панч, „обурені" на деяких Симоненкових приятелів за те, що не передали літературної спадщини Симоненка в Спілку Письменників України, яка, мовляв, єдина має право розпоряджатися нею.

Уся та режимна кампанія компартійних сатрапів на Україні з приводу того, що вільні слово і думка проривають мури московської тюрми народів, повинна послужити також пересторогою для тих людей закордоном, які ілюзії та пропаґанду „змін" в окупаційному совєтському режимі в Україні легковірно приймають за дійсність.

Богдан Галайчук

НЕ ПОПУЛЯРНИЙ, АЛЕ ДОЦІЛЬНИЙ ВИСАД

Буенос Айрес. — „Домініканська революція, — заявив президент Джансон 2 травня, — була спершу народною й демократичною, але згодом опанувала її ватаґа комуністичних змовників. Чимало революціонерів не бажає комуністичної тиранії. Це є трагічно, що їхні зусилля капіталізує банда змовників". „Ніякий комуніст не займає ніякого керівного посту в нашому русі, — твердив 29 квітня Рубен Браче, речник Хуана Боша, колишнього домініканського президента. — Але годі виключати можливість, що комуністи беруть участь в русі і намагаються використати його".

Чи домініканські революціонери лише інфільтровані комуністами — чого не заперечує їхній речник — чи таки керовані? І чи сам Хуан Бош є, як твердить сенатор Джеймс Істленд, другим Кастром — чи лише другим Керенським? Але вияснення цих подробиць не є конечним, щоб оцінити ситуацію та реакцію на неї ЗДА й Латинської Америки.

Чи американський висад — „військова агресія", як твердив Бош 2 травня у телевізійній промові, чи може підпадає вона під якесь інше міжнародноправне окреслення?

Коли якась держава не має охоти чи спромоги запевнити безпеку дипломатичних представництв чи громадян сторонніх держав, така держава має право на т. зв. власну опіку — „селф-гелп" чи „автопротекцію", дослівно самоопіку, яку не треба мішати з самообороною. Наприклад, на порозі нашого сторіччя західні держави вислали були експедиційний корпус для охорони посольської дільниці Пейпінґу, обложеної повстанцями, т. зв. боксерами. П'ять років тому бельгійські спадуни висадились були в Конґо, щоб рятувати своїх земляків від масакри та насильства. Це була свідома, тенденційна „помилка", коли уряди комуністичного і „третього" світу добачували в тому бельгійському десанті аґресію.

Під цю пору все ще нема в домініканській столиці уряду, який контролював би ситуацію і запевняв безпеку. Червоні партизани не шанують навіть дипломатичної незайманости, освяченої споконвічними правними нормами, обстрілюючи будівлі амбасад; їхні скорострілі можуть звернутися також проти чужоземних родин, що живуть там. Тому кінець - кінцем ЗДА мали право висадити відділ морської піхоти, щоб боронити свою амбасаду і евакуювати американські родини. За це й дякувала їм Британія.

Але насувається питання: чи евакуація чужинців оправдує окупацію 9-ох квадратових миль у столиці сторонньої держави, про яку говорив амбасадор Бункер? Впадала в око диспропорція між неуніформованими й уніформованими американцями в тій столиці: кількість перших зменшувалась, кількість других зростала. 1-го травня відчалили зі столиці останні американські родини, які бажали виїхати. (Правда, живуть ще американці, розкинені по всьому краю, але щоб їх евакуювати, прийшлось би окупувати цілу Домініканську республіку). Того самого дня заявив амбасадор Батлер, що в Сан Домінґо є „лише" 4.200 американських вояків, і тому того самого дня відчалюють туди дальші частини. „Юнайтед Прес" з 2 травня оцінював кількість американського війська в домініканській столиці на 14.000.

Поставало питання: яке було справжнє завдання цього поважного американського десанту — чи мав він боронити життя американців, загрожене гуляйполем, чи, може, свободу домініканців, загрожену експортом революції з недалекої Куби?

Джансонова заява з 2 травня дає чітку відповідь, яку, зрештою, можна було передбачити. Лише загроза постання нового червоного бастіону на Західній півкулі могла змусити ЗДА до кроку, ризиковність якого була всім ясна. І лише реальною загрозою для континентальної безпеки — не проблематичною загрозою для життя кількох тисяч чужинців — можна пояснювати, чому реакція латино-американських урядів на десант, незгідний з хартією Організації Американських Держав, була вийнятково лагідною.

Правда, на сесії Ради Організації, 1 травня, лише три амбасадори — гаїтянський, еквадорський та арґентинський — признали, що однобічна американська акція може бути оправдана поважною загрозою субверсії, у висліді анархізації Домініканської республіки; всі інші гостро засудили потоптання засади невтручання. Лише арґентинський міністер закордонних справ, Заваля Ортіз, поставив крапку над неінтервенціоністичним „і", заявляючи журналістам 29 квітня: „Збережемо засади невтручання, але реальної, ефективної. Дехто інтервеніює в чужих країнах, експортуючи революцію, а опісля нарікає на тих, що реаґують на ту інтервенцію".

Справа заповідалася спершу погано: 10 членів Ради домагалися, щоб ЗДА негайно евакуювали Санто Домінґо, що, очевидно, було б важко погодити і з континентальною безпекою і з американським престижем. Та врешті - решт, в ході предовгого засідання, вони зм'якли, і єдине Чіле настоювало на американській евакуації, трактуючи її як передумовину дальшої праці над домініканським питанням.

Всі інші — не виключаючи навіть традиційно безкомпромісового Мехіка — погодилися „перебрати на конто" Організації Американських Держав американський десант, що ввійде у склад спільної, міжамериканської, збройної сили, командувача якої визначить Рада. „Це найкращий спосіб, — вважає колюмбійський представник, — перетворити однобічну акцію на многобічну, в рамах правної системи нашої організації". На перший погляд виглядає, що

(Закінчення на сторінці 3-ій)

НАЙКРАЩА РЕЦЕПТА НА ЗДОРОВ'Я

В „Ню Йорк Таймсі" з 25-го квітня появилася стаття професора віджнвлення в Гарвардській школі громадського здоров'я Жана Маєра під заголовком „Найкраща дієта — фізичні вправи". В цій статті є рисунок, на якому бачимо чоловіка в середньому віці, що сидить при заставленому харчами столі і з вовчим апетитом їх поїдає.

Цей ненажера після кожночасної їди має три можливості до вибору. Перша можливість: він лягає на софі і смачно хропе. Збудившися, стає на вагу і з жахом бачить на її скалі — 255 фунтів! Друга можливість: наш ненажера відбуває прохід, після чого на скалі ваги бачить — 170 фунтів. Третя можливість: він грає в теніс стверджує, що його вага нижча за 150 фунтів.

Автор пригадує недавній лікарський звіт про здоров'я президента Джансона. В тому звіті доражджували Президентові робити більше фізичних вправ та проходів. Лікарі вважають, що проходи на свіжому повітрі забезпечують Президентові відпочинок після важкої праці, а фізичні вправи є запорукою того, що їхній пацієнт не прибиратиме на вазі. Фізичні вправи і проходи реґулюють вагу людини і запобігають серцевим недугам.

Ріст людини кінчається з 25-им роком, і тому вона повинна старатися вагу з того року зберегти на все життя, бо надвишок ваги в пізнішому віці становить тільки товщ, який спричиняє її опасистість. Опасистість — фізичний стан людини, коли у її загальній вазі є понад 30 відсотків товщу. Практично це важко визначити, і тому звичайно лікарі називають опасистою ту людину, у якої на руці між ліктем і плечем можна легко відтягнути пальцями шкіряний фалд на один або й більше цалів.

У ЗДА кількість опасистих людей з кожним роком збільшується, як це видно зі статистики рекрутів, дослідів над шкільними дітьми та з матеріялів Уряду Публічного Здоров'я.

Надмірну вагу людини спричиняють різні чинники. У певної категорії людей організм має такий обмін речовин, що вони не товсішають навіть тоді, коли споживають забагато їжі. Очевидно, що нормальна вага людини залежить від того, скільки і яких харчів вона споживає.

Останнім часом стверджено, що американці важать понад норму не тому, що забагато їдять (статистика виявляє, що пересічний американець споживає менше харчів, як споживав його батько), а тому, що замало рухаються.

Деякі родини в ЗДА мають по два, а то й по три авта, і майже не ходять пішки. Шкільні автобуси возять дітей до шкіл, хоч для багатьох школярів було б корисніше, коли б вони до школи й зі школи не їздили, а ходили.

Дехто може сказати, що фізичні вправи збільшують апетит, отже не спричиняються до зменшення ваги. Переведені професором Маєром досліди виявили, що щурі, які щодня „вправляли" менше, як годину, не мали більшого апетиту від тих щурів, які сиділи, не рухаючись. Не мали більшого апетиту й ті щурі, які вправляли щодня понад 8 годин. Більше їли ті щурі, які вправляли понад годину, але не більше, як 8 годин.

Люди, які замало рухаються, частіше хворіють на коронарні (серцеві) недуги. У лісорубів Фінляндії, які споживають по 4,800 кальорій денно, кількість холестеролю в крові не більша, як в інших фінів, які споживають значно менше кальорій. Причина цього явища в тому, що ті лісоруби багато рухаються на свіжому повітрі.

Стверджено, що населення одного села в швайцарських Альпах майже не хворіє на серцеві недуги тому, що його мешканці щодня носять на продаж свої молочні вироби за кілька миль до збірного пункту. При цьому треба додати, що пересічний мешканець цього села споживає денно від 3,500 до 5,000 кальорій, а курить і випиває кави він стільки, скільки мешканець міста Базелю, в крові якого кількість холестеролю значно більша.

Висновки проф. Маєра такі:

— фізичні вправи, зокрема щоденні проходи, важливіші для здоров'я людини, як дієта;

— старші люди мають щодня відбувати проходи, поступово збільшуючи час прогулянок, але не перевтомлюватися. Фізичні вправи вони мають виконувати лише за порадою лікарів;

— молодші особи мають систематично займатися якимсь спортом;

— американські школи, починаючи від народних, а кінчаючи на університетах, замало дбають про фізичне виховання учнів. Маєр пропонує, щоб учні всіх шкіл щоденно присвячували фізичним вправам 40 хвилин;

— починаючи від третьої кляси, учні повинні ходити до школи пішки.

Це все потребуватиме грошей, — пише проф. Маєр, — але куди менше, як витрачається їх на лікування серцевих недуг.

Л. Г.

ПЕРЕОРАНО В КАЗКУ СТЕЖКИ . .

Переорано в казку стежки
І немає підстав для омани,
Відкотились у морок роки,
Наче сиві вали океану.

І умерли міражі душі,
І не чуть уже сонячних арій,
Тільки стужа, осінні дощі,
Тільки крила тьмяні мемуарів.

Щезни дійсности чорна маро!
Світлих візій і райдужних марив!
Щоб лилось життєдайне тепло
І огнем почуття напувало.

Хочу бути надхненним, палким,
Життєлюбом і в люту годину,
Щоб мої недожиті роки
Відпливли, як у синь бриґантини.

АНДРІЙ ЛЕҐІТ

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ДІЙСНІСТЬ І ФІКЦІЮ

Перед тим, як приступити до відповіді на „І мій голос" шановної письменниці Докії Гуменної, що пролунав у „Свободі" в ч. 78 ц. р., кортить сказати, що цей почитний часопис дуже добре зробив, завівши рубрику „Голоси читачів". Багато тепер є таких людей, що в першу чергу звертають свою увагу на те, що і хто „голосить". Звичайно ж, голоси бувають різні: маніжні, гучні, дзвінкі, а іноді й несамовиті . . .

А ось з моїм голосом так прямо сталася халепа, як прозвучав він у „Свободі" 15 квітня ц. р. Мені не прийшло до голови розпитати пані Докію Гуменну щодо броду, та й поліз я просто у воду, ще й вигукнувши про „самомобілізацію" (однодолярову), а при тому ж таки й виконавши її двома долярами.

Для того, щоб отак „ускочити в воду, не спитавши броду", я покористався писаннями в різних часописах про грошові збірки для видань книжок. Отож закортіло мені висловити в цій справі і свої думки.

І ось пані Докія Гуменна покарала мене за те, що я не тільки не зробив доброго діла, а наче заподіяв злочин і при тій нагоді вигукнула: „Тому я рішуче протестую проти пропозиції п. Ф. Мелешка, яка обіцяє нам ще одну фікцію".

Який сенс поборювати фікцію, значить поборювати нічого — я не розумію.

А якби мені було відомо, що ота комісія, яку створено таки й при моїй участі під кінець бідненького відбуття з'їзду письменників „Слова" 28 грудня 1964 року, та показувала якусь чинність і не стала тільки, мабуть, фікцією, то навіщо б мені треба було тратити час і „лізти у воду"?

З того ж часу, як утворено ту збіркову комісію, отже рівно через чотири місяці, таки ж моїм „читацьким голосом" було викликане повідомлення Д. Гуменної, що й показує тепер, що та комісія не стала фікцією і щось робить. З свого боку я щиро бажаю, щоб саме вона вже почату і при моїй дводоляровій участі збірку завершила, коли не мільйоном, то якоюсь іншою високою сумою.

Ф. Мелешко

Ню Йорк

П. С. Після того, як цей мій „голос" був закінчений, пошта принесла чергове, 79-те число „Свободи", і я зразу ж прочитав новий „голос читача" („Чи здійснимо мрію?") — письменника Анатоля Галана. Він пише про те саме, що й п. Докія Гуменна, тільки яка ж то велика різниця в трактуванні тієї самої проблеми! Тішить мене, що п. А. Галан так щиро віднісся до того, що я подав. Від серця дякую йому. Ф. М.

● Арґентинський президент Артуро Ілліа, відкриваючи нову сесію парляменту, заявив, що прихильники колишнього диктатора Хуана Перона втратять теперішній статус леґальної партії, коли за допомогою насильної обструкції не допускатимуть до того, щоб поправити критичне економічне становище країни.

Степан Витвицький

Пам'яті д-ра Романа Авдиковського

Немов зрізані дуби, падають один по одному українські скитальці на чужині. Скільки жертв принесли вони в боротьбі за українську справу! Скільки жаху і страждань перенесли в своєму житті від різних гнобителів! Від тих ударів розривається їхнє стомлене серце . . .

22-го квітня ц. р. перестало битися серце д-ра Романа Авдиковського.

Покійний народився 14 травня 1892 р. в селі Цуциловцях, Жидачівського повіту в Галичині, у старій священичій родині, як син о. Филимона Авдиковського. Середню освіту одержав в українській академічній гімназії у Львові. Там же покінчив Покійний і правничі студії та завершив їх докторським ступнем. По закінченні студій Покійний розпочав судову практику у Львові, а відбувши її став суддею в Перемишлянах. Згодом, як добрий юрист і талановитий суддя, був іменований начальником суду в Перемишлянах, і на цьому становищі залишився до вересня 1939 р., тобто до вибуху війни.

За часів польської влади Покійний, як начальник суду, мав часто діло з українською молоддю, що її переслідував режим за протипольську діяльність. Своїми заходами і впливом охоронив Він не одного із цих молодих людей від переслідувань і в'язниці.

У 1939 р., з приходом большевиків до Галичини, Покійний був негайно заарештований і пробув у в'язниці до лютого 1940 р. Випущений на волю, Він почав скриватись, щоб не попасти знову в руки „визволителів". Тоді нова влада наказала схопити Його дружину й тещу і вивезти їх у Казахстан. Це був для Покійного болючий удар, що відбився на Його здоров'ї.

В 1941 р. прийшли в Галичину німці, і коли пізніше творилась Українська Дивізія, Покійний вступив в її ряди. В бою під Бродами був важко поранений, і майже чудом вдалося Йому врятувати своє життя.

Далі починається для Покійного важкий шлях скитання на чужині. Перебуваючи в Німеччині, Покійний уживав певних заходів, щоб відшукати свою дружину, якій після довгої мандрівки по різних колгоспах совєтської Азії вдалось дістатись до Індії. Його зусилля, з Божою поміччю, увінчались успіхом, і Йому вдалось встановити зв'язок з дружиною. Однак зустрітись вони змогли щойно в 1951 р. на американській землі.

Прибувши сюди, Покійний, уже немолодий віком, мусів важко змагатися, щоб непосильною працею заробити на хліб насущний. Однак ніхто ніколи не бачив Його засумованим чи прибитим. Терпеливо переносив усі удари долі, і був завжди доброї думки.

З 1958 р. Покійний почав працювати як секретар Об'єднання Прихильників Української Народної Республіки, а згодом також як мій особистий секретар. На цьому становищі особливо виявив конструктивні риси своєї вдачі. Передусім був Він людиною незвичайної доброти й лагідности, а при тому був чесний, солідний, ввічливий. Він втішався довір'ям і пошаною всіх своїх друзів і знайомих. Його настанова не була ніколи „партійною" у вузькому розумінні цього слова. Коли траплялись якісь непорозуміння чи розбіжності, Він завжди намагався їх полагодити. Постійно й живо цікавився українськими справами і був щиро відданий ідеї Української Народної Республіки. Залишив по собі світлу пам'ять, як зразковий громадянин і патріот.

Нехай Господь прийме до свого Царства Його праведну душу.

Михайло Островерха

МИСТЦІ — УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ

(2)

Та найплодовитіший, просто — невичерпний був Осип Курилас. Завсіди-завсіди подобрячому усміхнений, наче хотів вибачатись за свою „влізливість", бо завсіди, разом із Льоньом Лепким, зорив своїм проникливим оком за жертвою, що чимнебудь характеристичним звернула на себе його увагу. І так, — часто за думкою, за концепцією Л. Лепкого, що на старих картках є й зазначено, — створив він цілу, багату й цінну ґалерію типів, — старшин, підстаршин і рядових, — УСС, їх побут. Його Іван Цяпка, що він створив його з живого моделю, це ж неперевершений тип комічного лицаря „Залізної остроги". Хоч справді, Іван Цяпка, при своїй уродженій комічності, був добрий і відважний вояк, і свій геройський шлях закінчив — разом із курінним Семеном Горуком, сотником Романом Дудинським та іншими — в таборі смерти в Кожухові біля Москви, то все таки став він жертвою — бути веселою чи пак комічною фіґурою у побуті УСС. Залишив О. Курилас також цілу низку портретів старшин УСС.

Далі, ґалерія мистців УСС ізбагачується ще оцими мистцями: Юліян Назарак, сам завзятий боєвик, дає славний твір сильної експресії „Барабанний вогонь" із важкого бою під с. Семеківці, вересень-жовтень 1915; Осип Сорохтей, мистець глибокої і вщипливої інтеліґенції, що мав хитре й визивне око „слідчого", дав він свої незрівняні, високомистецькі карикатури наших провідників і командантів; у цих карикатурах слідний вплив — тоді нового — кубізму; Лев Гец, уже тоді з своєю „метафізичною" мелянхолією, дає у цілій низці своїх глибоко відчутих нарисів і образів характеристичні типи УСС. За ними йдуть Василь Оробець-Залуцький і талановитий, вдумливий Юліян Крайківський. Додаймо ще тут, для повної картини, таких світливців, як Мойсейович та Іван Озаркевич.

До цього життєтворного гурту належав і різьбар Михайло Гаврилко. Походив він з серця України — з Полтавщини, де й народився. Це був єдиний наддніпрянець на весь наш Леґіон. Мав він старшинський ступінь четаря; між іншим — був знаменитий вишкільник наших некрутів у Леґіоні. Був добрий і великого таланту різьбар і студіював у Академії Мистецтв у Кракові. З його відомих праць — проєкт до пам'ятника Тараса Шевченка, в якому мистець виявив велич образів і думки й силу духа Тараса. На скромну думку — можна сказати, що пам'ятник Тараса Шевченка в Харкові, це відгомін твору М. Гаврилка. Був М. Гаврилко також добрий співак, талановитий інтерпретатор наших козацьких і народних пісень, що їх із глибокою тугою серця співав.

Розуміється, уся ця творчість — як і література й музика — мала своє перше середовище, атмосферу, настрій; надхнення у тій сільській хаті, там, недалеко полкової управи, в Соснові, над Тудинкою; там дотепи, помисли, анекдоти, жарти не припинялись і під вогнем московських гармат. А передові майстри цього настрою були: Роман Купчинський, Льоньо Лепкий, Іван Іванець, Осип Сорохтей, Гриць Трух, — це вони постійно ганяли того Пеґаса, щоб крил лету не опускав.

По першій світовій війні, по нашій програній, коли прийшло до дещо „нормального" життя, коли постало УВО й боротьба проти наїзника — Польщі почалась нова, — тоді мистці УСС знову почали творити чи пак продовжувати історію УСС в образах. У першу чергу це були Іван Іванець, наймолодший УСС Едвард Козак, а до них долучились і не-УСС Микола Бутович, Леонід Перфецький і ін. Та послідовно і безперервно оспівує барвами оту нашу бувальщину Е. Козак. Усі ми ще пам'ятаємо його нариси, обкладинки до книжок про УСС, його — і Льоня Лепкого — карикатури в „Жорнах", у „Зизі" й у незабутньому „Комарі" у Видавництві Івана Тиктора УСС.

По другій світовій війні мистці УСС, опинившися у ЗДА і в Канаді, не припиняють своєї творчости, далі ославлюючи добу УСС. Юліян Буцманюк, — по своїй блискучій історії України на стінах церкви Отців Василіян у Жовкві (що її, цю працю, москалі, руками наших слугаків знищили!) ще раз повторює цю ж історію у нашій катедралі в Едмонтоні. За ним, у своїм стрілецько-народнім побуті, щиро ступає Василь Оробець-Залуцький.

У ЗДА діють Едвард Козак і Іван Кучмак. До музи УСС долучується у ЗДА й Михайло Мороз, майстер рисунку й тонів. Дає він низку уважно психологічно передуманих портретів УСС, як: Президент Степан Витвицький, отаман Никифор Гірняк, Мирон Заклинський і ін. А на останку в нього нова, гідно заложена, сильна композицією й тоном праця: „Ой, упав стрілець", алегоричний твір.

Віддано і щиро, не шукаючи ні слави, ні користи дає історію УСС у своїх образах — Іван Кучмак.

Пригадую собі, як його по зброї співтовариш, як це він у 1919 р., на фронтах України, зарисовував уже тоді деякі важніші хвилини з тодішніх великих подій. Прибувши до ЗДА, в 1923 р., він не перестає й донині жити чинами УСС, і зокрема 1918-1920-ми роками. Його „Чортківська офензива", 1919, „Стежа", „На щастя", „Бій за Львів" і ін. це перебута, правдива історія нашого минулого, що її І. Кучмак утривалив на полотні. Він ті роки наші наново переживаючи, дає у кольорах — щиро і серцем.

Завсіди бадьорий, повножиттєвий, „пронозливий" до тонкости в життя УСС, колишнє й сучасне, є — Едвард Козак. По другій світовій війні прибувши до ЗДА, він є тут найважливіший мистець УСС. Тут маю на увазі лиш ті його праці, нариси, карикатури, що своїм змістом спираються на історії, на побуті, на житті УСС: їх така скількість, що можна б із них створити окремий музей. Його обкладинки до книжок про УСС, його рисунки, карикатури з темами до УСС — у всіх ми бачимо тендітно переданий характер, психологію людини, хвилини, оточення.

Ніколи не можу забути його заголовної сторінки „Лиса Микити" з листопада 1963 р. — самітній УСС, опадає жовте листя, осінь, тиша минулого довкола, ось-ось і по тому минулому й гомін промине, перелине, завмре. Це, психологічно, глибокий образ.

Далі — немов останній сильний по УСС акорд, це Е. Козака десять темпер: ілюстрації до пісні УСС, що, з нагоди 50-ліття, вийдуть, заходом видавництва „Червоної Калини", картками. З мистецького боку, це твори передумані, опрацьовані — рисунок, форма, композиція, кольорит і стиль спертий на стару українську мистецьку школу — і це є великий новий здобуток для нашого мистецтва і його культури.

І так, мистці УСС, роками 1914-1918 і 1918-1920 сповнили нову й багату сторінку нашого історичного мистецтва для майбуття! . . .

Лиш — усю цю творчість треба зібрати разом і зберегти для того майбуття, якщо ми в нього віримо.

(Кінець)

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Українська Мала-Семінарія в Римі

Рим. — Від п'яти з половиною років кожного ранку, виходячи з хати, бачу гарний, цеглясто червоний дім, окружений зеленими алеями, з широкою площею для різних родів спорту.

І кожного ранку, коли споглядаю на цей дім, виходячи з хати, відчуваю все таку радість, новий приплив надії. Це дім Української Папської Колеґії-гімназії, званий теж Малою Семінарією.

Що ж тут такого надзвичайного? Зайдіть, будь ласка, разом зі мною до цього дому.

Не входім до середини будинку, а обійдім його зеленою алеєю, аж доки не опинимося на рівнім, вицементованім подвір'ї й зупинимося перед другим крилом будинку, що його з дороги не видно. Там на першім поверсі — шкільні кляси. Вікна, звичайно, відчинені. Ми — кілька хвилин по дев'ятій вранці.

З одного вікна чути зрівноважений голос професора. З почутих перших кількох слів здогадуємося, що це лекція хемії. Чистісінька українська мова, чисті українські технічні вислови, виклад лекції тільки й єдино по-українськи.

Професор викликує одного з учнів, — це п'ята або шоста кляса, бо, чуємо, у хлопця вже дещо оформлений „підбасок". Ставить запитання по-українськи, а учень відповідає сміло, плинно, багатющим добором слів по-українськи.

Підійдімо під друге вікно. Звідси лунає теноровий голос професора математики, з уст якого пливе потік математичних висловів, і всі вони українські.

Ми знову чуємо, як учень такими ж точними українськими висловами відповідає на поставлені йому запитання. Підходимо під третє вікно.

Чуємо голос хлопця: деклямує зі зрозумінням, з силою, з патосом: „Вічний революціонер, дух, що тіло рве до бою . . ." Це лекція української літератури: Іван Франко. І так із кожного вікна пливе на подвір'я й розпливається по зеленому римському полі, що простягається за домом, дзвінка добірна українська мова. Професори й учні, одинадцятилітні й на вісімнадцятці, усі висловлюються в різних наукових предметах українською мовою.

Слухаєте й вам видається, що ви не на італійській землі, в італійській державі, в самому центрі італійської нації, але вам ввижається рідня, вільна від московського чи будь-якого іншого займанця українська земля, одна з українських гімназій, де вчаться хлопці роджені у Львові, Києві, Харкові, Полтаві, на Криму чи на Кубанщині, а їх професори покінчили середні й університетські студії в тім же Києві, Львові, Харкові, Одесі. І переконуєтеся, що не існує жадної різниці між тими й цими, що ви щойно почули, хоч вони народилися в Мюнхені, Парижі, Лондоні, Брюсселі, Варшаві, Неаполю, а їх професори, українські отці Салезіяни, покінчили середні й університетські школи в Торіно, в Римі, в Мілянї.

Зайдім туди по обіді. З просторої їдальні, що знаходиться на партері, з гомоном, як рій пчіл, висипається на подвіря сотка хлопців і в одну мить розбігається по подвір'ї і по широкій футбольній площі. В повітрі шмигляють на всі сторони м'ячі, різної величини, різного кольору. Отці-професори знаходяться між хлопцями, бігають разом з ними, беруть участь в їх забавах.

Вони, майстри виховування, знають добре, що на те, щоб справді виховувати хлопців, треба між ними постійно бути, треба, щоб хлопці разом з пошаною мали до них почуття щирої дружби в праці й у розривці; бо тільки тоді хлопці є податливі на виховний вплив виховаників.

Відвідаймо ще каплицю-церковцю: своєю простотою вона притягає вас, відчуваєте щось такого приємно молодечого й рівночасно старинного в ній.

Побудьмо тут вранці, коли всі хлопці зібралися тут на молитву й Службу Божу. Один із них дзвінким голосом розпочинає кожну молитву, а всі інші хором продовжають.

Очевидно: українською мовою одні молитви, старослов'янською інші. Свята Літургія відправляється в східнім українськім обряді, традиційною старославянською мовою; якщо ж прийде зарядження відправляти живою мовою, то без найменшого сумніву це буде українська мова.

У хлопців глибока українська національна свідомість.

Вони належать до великої Української Нації, що має свій центр на відвічно своїх українських землях, на яких по геройськи наш нарід змагає до створення своєї ні від кого незалежної держави.

Вони знають, що почування своєї приналежности до Української Нації не тільки не перешкоджає бути добрими й чесними громадянами країн свого народження й побуту, а навпаки, цьому сприяє.

Людина з глибокою національною свідомістю, це людина ідейна, і тільки від ідейної людини можна сподіватися чесного, а коли треба то й жертовного виповнення своїх громадянських обов'язків.

Гімназисти свідомі цього й через те в них не існує найменшого конфлікту під цим оглядом. Для них це зовсім природне, так як воно в дійсності природним і є.

Неприродним і неморальним було б цуратися тієї приналежности до Української Нації та її забувати.

А яке глибоке вдоволення почуваєте, коли поговорите собі зі старшими хлопцями на національні теми, на теми нашої минулої й нинішньої історії. Ви відчуваєте, яке повне, точне порозуміння між вами й ними; у них ті самі національні почування, бажання, стремління, що й у вас;

Як палає їхня молодеча душа, коли ставите перед їх очима мети нашого національного майбутнього й твердий шлях, що його нам треба буде ще пройти, щоб їх осягнути.

7-ого березня ціла гімназія-семінарія відсвяткувала день Тараса Шевченка. Влаштували академію в честь національного Пророка. У їхнім театрі сцена представляє український краєвид: під голубим небом простягаються жовті лани збіжжя, зелені луки, перехрещувані польовими доріжками, а тут і там березовий гайок. На цьому тлі, по середині сцени, стоїть бюст-монумент Поета. Довкола квіти.

Усе це, з бюстом включно, зроблене нашими хлопцями під проводом свого отця-професора фізики й хемії, який із суворими формулами дослідних наук вміє погодити неабиякий естетичний смак і мистецький хист.

Проходить академія: виконує точки гімназійна оркестра, хор, деклятатори, танцюристи. З головною промовою виступає отець-професор клясичних наук, латини й греки; він теж загальний керівник студій і шкільного порядку-дисципліни й рівночасно доцент української мови на італійськім університеті в Римі.

У своїй промові відкриває перед хлопцями багатства душі українського Генія, його глибоку релігійність, так чисто християнську й рівночасно так суто й самобутньо українську. Видвигає безмежну любов Поета до свого українського народу, до його світлого минулого, до його тяжкої сучасности, до його великого прийдешнього, говорить про його релігійність.

Часто розмовляю з о. директором школи. Він людина надзвичайно привітна, з глибоким зрозумінням свого важливого завдання, з великим виховним досвідом.

Розмовляючи з ним, приходить мені на думку постать того великого українця, яким був Іван Вишенський. І це не тільки тому, що вони оба одноміщани, бо ж о. директор з Вишні, але й тому, що, читаючи одного й слухаючи другого, відчуваю в обидвох ту саму українськість, те саме стихійне, вроджене почуття національної самобутности.

Розмовляючи з ним, висловлюю йому мій подив до того, що вони всі разом зуміли створити таку суто українську школу. Він заявляє, що це зовсім нормальне, що саме так, а не інакше повинні бути влаштовані школи, що звуть себе українськими. Запитую, чи хлопці, вийшовши з цієї школи, не знаходять потім труднощів у вищих школах країн свого поселення.

„Абсолютно ні! — каже о. директор.

Дійсність уже доказала безпідставність такого побоювання. Маємо вже хлопців на різних університетах: в Люені, в Дубліні, на римських ватиканських університетах, і навіть у З'єдинених Державах Америки, і всюди вони є одними з найкращих. Врештою, тут у нашій гімназії одним із предметів є теж навчання мови й літератури тих країн, із яких походять хлопці: англійської, французької, німецької, італійської.

Безсумнівно, більшість нашого свідомого громадянства по всіх країнах прийняла б з одушевленням створення більше таких шкіл. Для батьків, які бажають, щоб їх діти, опріч здобуття якогось доброго становища в житті, були виховані в глибокій українській національній свідомості, така школа дала б запоруку, що їх бажання здійсниться. Треба тут запримітити, що саме в цьому юному, середньошкільному віці діти виховзуються з рук і з-під впливу своїх батьків, так що навіть найбільш ідейні батьки не всилі достатньо впливати на їх виховання в українськім національному дусі.

Але така школа є якраз те, чого в такому віці конечно потрібно.

Коли обнімаю зором цілий цей горбок, що напроти моєї хати, і розумію діяльність, що там ведеться, не можу не відчути припливу все свіжої радости та скріплення віри в наше світле майбутнє.

Д-р Омелян Кміть

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

(Доповідь д-ра Б. Ф. Корчмарика: „Київ та його роля в культурно - релігійному житті Московщини в добу Гетьманської України")

3-го квітня цього року на засіданні Історичної Секції УВАН у ЗДА д-р Богдан Ф. Корчмарик виголосив доповідь п. н. „Київ та його роля в культурно - релігійному житті Московщини в добу Гетьманської України". Засідання відкрив президент Академії О. Архімович, який представив доповідача і дальше ведення засідання передав секретареві Історичної Секції д-рові В. Омельченкові.

Присутні вставанням з місць і однохвилинною мовчанкою вшанували пам'ять дружини проф. д-ра Олександра Оглоблина, голови Історичної Секції, бл. п. Анни Якимівни.

Д-р Богдан Корчмарик зауважив, що тенденційна російська історіографія намагається при кожній нагоді підкреслювати великий вплив російської культури на розвиток культурного життя поодиноких народів, які опинилися під російським пануванням. Це примушує представників вільної науки відтворити і схарактеризувати правдивий образ культурно-релігійних процесів на европейському Сході в історичному минулому, і які залишили свої глибокі сліди на будуче.

Усвідомляючи собі вагу і значення цього завдання, перед яким стоїть наша сучасна історіографія, прелеґент у своїй доповіді висвітлив ту незвичайно велику і важливу ролю, яку відограв Київ в культурно - релігійному житті Московщини, зокрема в добу Гетьманської України. Він підкреслив, що тоді, коли Україна на чолі з Києвом жила одним життям із Західньою Европою, Московщина перебувала в стані напівварварства, покликуючись головно на джерельні праці самих російських дослідників, і довів, що майже виключно за посередництвом Києва, який, з своєю славною Києво - Печерською Лаврою та Києво-Могилянською Академією, вже в першій половині 17-го століття був головним рушієм культурно - релігійного відродження серед слов'янських народів майже цілого Православного Сходу московській державі вдалося вирватися з її довговікового застою та пристосуватися до умов культурного світу. З огляду на невідрадні політичні обставини, серед яких опинилися землі Гетьманської України разом із Києвом після Переяславської Угоди майже всі головні культурні й наукові українські сили були перетягнені на московські землі для розгортання культурно - релігійної праці серед відсталого московського суспільства. Внаслідок цього не тільки всі важливіші становища Московської Церкви, але також і всі ділянки культурного життя в межах Московської держави, починаючи від забезпечення її новою літературою і кінчаючи організацією цілої системи московського шкільництва, зосередилися майже виключно в руках представників київської науки, головно визначніших вихованців Києво - Могилянської Академії.

Вже самий той факт, що визначніші представники київського „духовного світу", почавши з 1649-го року аж до кінця першої половини 18-го ст., стояли на чолі культурно - релігійного руху на московських землях, вказує на те, що вони не тільки вирвали Московську державу з її довговікового застою, але й направили її на шлях розвитку, яким вона пішла вже самостійно в пізніших століттях. Навіть у другій половині 18-го століття, коли розвиток культурно - релігійного життя в межах Московської держави усамостійнюється, а тим самим і Київ перестає відогравати головну і вирішальну ролю в процесі формування своєрідної „російської" культури, основні елементи „київської" — української культури і науки, які дісталися на московський ґрунт в добу Гетьманської України, не тільки продовжували —домінувати серед московського суспільства, але й збереглися аж до новіших часів.

Чим був Київ з його славною Києво - Печерською Лаврою, а зокрема з Києво - Могилянською Академією і яку ролю вона відіграла в культурно - релігійному житті Московської держави, головно в добу Гетьманської України, найкраще характеризують слова Смоленського єпископа Гедеона, в листі до Київського митрополита Рафаїла Заборовського з 17-го червня 1739 року, в якому він, між іншим, пише: — „изобиловала всегда учеными людьми Академия Киевская, и имела себе честь сицевую, что от нея, яки с преславних оних Афинъ, вся Россия поточник премудрости почерпала, и вся новозаведения —училищия колонія напоила и израстила".

По закінченні доповіді відбулась жвава дискусія, в якій взяли участь О. Архімович, І. Замша, І. Світ, В. Кедровський, Я. Зозуля, В. Омельченко та інші. На побажання присутніх доповідач додатково подав деякі матеріяли про т. зв. „спорідненість" братніх народів, що було предметом його доповіді на Науковому Засіданні НТШ.

Н. Н.

СКАЗАВ ПРАВДУ В ОЧІ

„Я завинив би перед Львівськими взуттєвиками і перед покупцями їх продукції, якби не сказав про якість матеріялу, з якого виготовляється взуття. Вона — незадовільна, — пише Павло Цокота, спеціяльний кореспондент „Радянської України" з 10 квітня ц. року.

Школа українознавства при місійній церкві св. Івана Хрестителя в Дірборні

10-го липня 1964-го року розпочалося навчання української мови в школі українознавства в Дірборні. Школу зорганізовано старанням о. монс. Бохневича, який докладає всіх зусиль, щоб школу поставити на належній висоті. Школу відвідує 52 дітей, які в більшості не знають української мови, бо їх батьки народжені вже тут в Америці і також добре не знають рідної мови. Учнів поділено на три англомовні групи і навчання відбувається кожної суботи в церковній залі. Скількість учнів, як на початок, задовільна, а заінтересування родичів школою вказує, що перед школою є гарні вигляди в майбутньому.

Родичі, які посилають своїх дітей до школи українознавства, можуть бути добрим прикладом для деяких родичів в нової еміґрації. Не знаючи мови своїх батьків, вони стараються щоб їх діти знали, чиї вони сини, яких батьків. Деякі родини нової еміґрації не посилають своїх дітей до шкіл українознавства.

Шевченківське Свято в Південному Бруклині

Українська Парохіяльна Школа і Комітет Об'єднаних Організацій в Південному Бруклині при парохії св. Николая влаштували 4-го квітня о год. 5-ій по полудні Шевченківське Свято. Святочну промову виголосив Впр. о. прелат Климент Прийма, парох церкви св. Николая в Південному Бруклині, закликаючи українських батьків плекати рідну мову за вказівками Т. Шевченка. Шкільний хор відспівав „Заповіт", відтак слідували дві деклямації Ірини Гінда і Анни Бздел уч. 5 кляси. Потім співав діточий хор „Україна" при фортепіяні Наталя Білаш уч. 7-ої кляси.

Діти другого і третього року навчання виконали збірну деклямацію „Послання" В. Шевченка. „Весняні квіти" слова Лесі Українки, музичне оформлення Ф. Надененко, відспівала уч. Линда Ларсен, при фортепіяні Наталя Білаш. Інсценізацію „Три душі" виконали учні: Одарка Прийма, Стела Білаш, Оля Танасійчук, Наталя Білаш, Степан Гусяк і Степан Гінда.

Свято закінчено співом національного гимну. В святі взяла участь численно наша громада, заохочуючи дітей до дальшої праці.

Анна Костів

Шевченківські Роковини в Кентоні, Огайо

Заходом IV-го Самостійного гуртка Пласту „Конвалії" в Кентоні Огайо, при співучасті Ю СУМА та учнів Українознавчих Курсів — 21-го березня ц. р. влаштовано академію в 151-річчя з дня народження Тараса Шевченка.

Академія почалась точно о 5-ій годині по полудні американським гимном, „Заповітом" та „Думами моїми", які відспівали пластуни, ю. сумівці і шкільна молодь.

Після того виголосила реферат Анна Печенюк. Реферат був на високому літературному рівні. По рефераті почалася художня частина, виконавцями якої була молодь, народжена поза межами України. „Мені однаково" — деклямувала пластунка Маруся Глинська. Акордеоновий дует „Думи мої" і „Реве та стогне" виконали брати Василь і Володимир Коцюруби. „Молитва Т. Шевченка" віддеклямував ю. сумівець Андрій Хлиста. Перша частина академії закінчилася сценкою „Розрита могила" Петра Мірчука у виконанні учнів приватної школи українознавства: Володимира і Віталія Печенюків. Сценку підготовив п. В. Печенюк.

Друга частина розпочалася рефератом англійською мовою, який відчитала п-і Галина Маливецька. Учні вечірніх курсів українознавства Карло і Тома Івануси, які лише почали вивчати українську мову разом із своїми батьками — віддеклямували поправною, українською мовою по декілька стрічок із „Івана Підкови" та із „Учітеся брати мої". Вчить їх п-і Аліна Олексин.

Пісню „Реве та стогне", виконали юначки Пласту. Рецитацію „До Основ'яненка", виконали ю. сумівці: Богдан Ґудз і Ярослав Волощук під супровід мандолінової оркестри. Мандолінова оркестра виконала три пісні під керівництвом п. К. Стона. „Реве та стогне" на фортепіяні виконали в чотири руки пластові юначки: Христина Маланій і Катерина Стасюк.

Акордеонове сольо „Український весільний марш" та „Коломийку" виконав Володимир Печенюк.

Збірну деклямацію „На роковини смерти Т. Шевченка", виконала група юних сумівців під керівництвом свого виховника п. В. Волощука.

Заключною точкою була інсценізована „Розрита могила" у виконанні пластунів. Інсценізацію оформила пані Аліна Олексин. Свято випало гарно при масовій участі української молоді. Декорацію сцени оформив пл. сен. Богдан Маланій. Імпрезою проводила пл. уч. Маруся Боса і гурткова пл. уч. Катерина Стасюк.

Цього дня, після Служби Божої пластунки влаштували у своїй домівці виставку мистецьких і літературних творів Т. Шевченка. Гурток Пласту зосереджується при церкві св. Миколая в Кентоні, парохом якої є Всеч. о. д-р Володимир Пелліх, який є прихильником молодечих організацій і радіє з їхніх успіхів.

Катерина Стасюк
гурткова пл. уч.

Що писала „Свобода" 50 років тому

„Свобода" ч. 42 з 13 квітня 1915

„Цар кличе резервістів з Америки"

„Російський генеральний консулят в Злучених Державах видав „зазив" до всіх російських „підданих" у Злучених Державах, щоби їхали своїм коштом до Росії битися за царя. Сей зазив відноситься до всіх резервістів, ополченців і рекрутів. Консулят обіцює вислати їх до Росії найближчими англійськими кораблями. Видно, круто в Росії, коли аж до Америки відзивається Микола Миколаєвич за людьми до війська і то за всіми, що лише обов'язані до військової служби. Де ж тих 20 мільйонів війська, про яких з початком війни голосили телеграми з Петрограду (тоді ще з Петербурга!). Круто також в Росії, як видно, з грішми, коли хоче, аби її „піддані" їхали битися за царя своїм коштом . . ."

„Свобода" ч. 48 з 15 квітня 1915.

„При Стрілецькій присязі"

Промова Голови Головної Української Ради д-ра Костя Левицького на святі заприсяження доповняючої сотні Українських Січових Стрільців у Відні, 1 лютого 1915 р.

„Гаразд, Браття молодці! Під теперішню хвилю, коли тисячі і тисячі наших братів і синів стоять у лютім бою проти відвічного ворога, коли наша вітчизна сповита лихоліттям, а наш український нарід, як збіглець, скитається по далекому світі, виряжаємо вас, дорогі товариші, як борців, за велику справу народів нашої держави та за справу українського народу: нарід визволяти, долі-слави добувати!... Ідете в бій, аби станути побіч своїх товаришів Січових Стрільців, що вже стоять в тяжкім бою, та принести їм поміч і відраду в дальшім великім бою. Ідете у бій, як чоло свого народу, котрому маєте принести красну будучність: долю, волю - свободу. Завзяття ідей, відважна борба, залізна карність воєнна і посвята життя за нарід — отсе ваш стяг січовий під котрим вас виряжаємо! А тепер все вперед і всі разом аж до побіди . . ."

„Російський базар в Ню Йорку"

„Вже три дні отворений російський базар в Ню Йорку і ще буде 3 дні. Цілий базар представляється доволі бідно, а російських речей там дуже мало. В будках є забавки американські і німецькі, та російські цукорки. Прикро вражає незвичайно мале число публіки. Між особами, що сидять в будках і між публікою чути переважно англійську мову, а іноколи українську або московську. Коли так дальше піде, як досі, то годі сподіватися, аби з базару був якийсь значніший дохід для сиріт і вдів по жовнірах в Росії. Замітно, що не заінтересувалися тим базаром американці, бодай ті, які тримають у теперішній війні сторону Англії і її союзників з заходу і зі сходу".

Не популярний, але доцільний висад

Закінчення зі стор. 2-ої

і вовк буде ситий, і коза ціла.

Очевидно, що це завдання засадничо краще підходить для ОАД, ніж для ЗДА; не для американської морської піхоти, а для — вживаючи окреслення „Геральд Трибюн" — „пожежної команди ОАД, створеної з міжамериканської морської піхоти, фльоти й летунства".

Військові контингенти, доставлені африканськими державами для пацифікації Конґа, залишали чимало до побажання, але кінець - кінцем вони завели сякий - такий порядок у нещасній країні, що вже верталася до людоїдства — не викликаючи підозрінь, що їх насували бельгійські парашутисти. Те саме можна сказати й про перевагу „міжамериканської пожежної команди" над американською морською піхотою.

Нелегко зорганізувати комбінований експедиційний корпус навіть на зразок африканського, для Конґа. Комуністична інфільтрація домініканської анархії вимагала поспішної реакції, нехай обмеженої, одною потугою у першій фазі, щоб уможливити майбутню збірну інтервенцію. Джансон рішився на той перший крок, подібно, як 1950 р. Труман (Корея) чи 1962 р. Кеннеді (Куба). В контрольованій червоними партизанами частині Сан Домінґо американці прочистили своєрідний коридор до двох летовищ та пристані і боронять той плацдарм для майбутньої збірної інтервенції.

Коли б не та однобічна превентивна акція, ледве чи можливою була б пізніша міжамериканська збірна збройна інтервенція, яку вирішила вже Організація Американських Держав.

● В місті Наґа на Окінаві в Японії, де знаходиться велика американська морсько-летунська база, в навечер'я від'їзду до Південного В'єтнаму група американських парашутистів пішла забавитись до шинку. Там заатакували їх американські моряки. У бійці взяло участь 80 військовиків. Треба було викликати дуже сильний відділ військової поліції, щоб присмирити темпераменти. 13 військовиків арештовано.

Меланія Нижанківська

„Родина Ґольдів" — Ярослави Струк

Незабутнє і потрясаюче враження зробив на мене під час другої світової війни факт, що жиди ходили із жовтими перев'язками і були строго відокремлені від інших буцім то благородніших громадян. Переселювання їх в жидівське ґетто доводилось мені в місті Лодзі, частинно бачити. Те принижування людської гідности обурювало мене. У своєму творі „Родина Ґольдів" (Буенос Айрес, 1965, стор. 119)), Ярослава Острук торкнулась тої тематики, німцями переслідуваних жидів. Всі дії живо розгортаються перед нами, а найсильнішим моментом і кульмінаційною точкою твору, є смерть діда Авраама, якраз в той час, коли синаґоґа горить. Цитую (ст. 26, 27): „Авраам піднісся. Взніс очі угору, і у пророчій екстазі так говорив: „Я бачу як падає ваша держава. Трупами наповнились руїни ваших міст. Вогонь з неба падає на ваші доми. Непоховані тіла ваших воїнів, я бачу розкинених по цілому світі. І даремно на вас ждуть жінки і матері. Вашою зброєю ворог вас поб'є. Ворог збещестить жінок і дітей ваших муром, який зватися буде ганьбою, розділить вас." В цій хвилині Авраам видається не старим, згорбленим жидом, а біблійним велетнем, що готується до змагу. Простягнувши руки, із затисненими п'ястуками, він вже не молиться. Він проклинає „Нехай це станеться за ваші злочини ... Хай міста ваші обернуться в руїни і пожари ... хай воїни ваші ..." Не докінчив прокльону, мертвий впав на підлогу".

В дальшій дії переселена разом з родиною до ґетта. Рена працює в німця, який замешкує колишній дім її батька. Із своєю безпосередньою господинею, співжителькою німця, віденкою Кеті сяк-так заприязнюються. Свого арештованого німцями мужа, вважає за мертвого, а свою донечку Міру віддає українським селянам під опіку. З сином дому Максимом, Міра, після вихрищення, одружується. В певний мент Кеті та Рена змовилися привласнити собі скарб Ґольдів. Підступом Кеті роздобуває ключі і вони йдуть у колишній дім Ґольдів. Кеті обіцює звернути половину скарбу Рені та каже, що врятує їх всіх. В сцену зустрічі із мертвим, який своїм тілом береже скарбу, схованого під підлогою, якраз там, де він

Річ ясна, — що не так легко знаходиться, попалисая деякі нелогічності. Логічно було б, якби німці тіла Авраама із дому, яким вони завідують, із гігієнічних оглядів, негайно позбулися і денебудь, все таки поховали. Логічно було б, щоб мерцеві, як це завжди водиться, зразу ж замкнули очі. Відпала б тоді можливість дивитись виряченими очима на Кеті та Рену. А якщо трупа все таки не поховано, то після такого довгого часу, кількох тижнів, труп Авраама мусів би знаходитися в повному розкладі і ані Кеті, ані Рена не важилися б його доторкнутись. Та взявши логіку на бік, сцена зустрічі із мерцем, який береже скарб, дуже живо, аж драматично описана і заставляє нас забувати про всякі холоднорозумові міркування. Стор. 45 „— Але його очі ... Ось глянь ... Він з ненавистю дивиться на мене ... Як дуже він нас ненавидів! Він з ненавистю до нас помер. Так він нас ненавидів. Я не можу його діткнутися. Слухай ... він щось говорить ... Я добре чую ... Його уста ворушаться. Він нас всіх проклинає! Він мене проклинає! — божевільно кричала (Кеті)".

В дальшому перебігу подій завдяки Кеті та половині віднайденого мастку, який властиво в цілості є власністю Ґольдів, всі добиваються до Відня, столиці Австрії. Вихрестка Міра із своїм мужем Максимом, Рена та її синок Ізьо, який став із-за страхітливих подій нервово хворий і находиться в клінічнім лікуванні. Припадково навіть батько Давид, тільки вивезений, а не розстріляний німцями, найшовся. Розв'язка проблеми намічена авторкою так, що Рена, яка через свого мужа не відцуралася віри своїх батьків, вертається до своїх дітей вихрестів, бо Ізьо також охрещений, а Давид залишається сам. Та на мою думку, Рена, яка так побивалася за долю свого чоловіка не сміє його знов покидати. Вона б мала залишитися із ним та нести разом із ним його долю, якою тяжкою вона і не була б. Треба признати авторці, що свою тематику не тільки влучно добирає, але і дуже вміло опрацьовує. Володіє плавною українською мовою, пише безпосередньо і природньо - щиро й захоплює своїм писанням читача. Обкладинка Бориса Крюкова дає книжці гарне зовнішнє мистецьке оформлення.

Реситаль Зіновії Тарчанин в Кентському університеті

У музичній залі Стейтового Університету в Кенті, Огайо, відбувся 26-го лютого реситаль абсольвентки музичного відділу, панни Зіновії Тарчанин. Вона виступала як солістка. У реситалі брав участь студентський струнний квартет. Фортепіяновий супровід Вейн Венцел.

Зіновія Тарчанин

У першій частині програми співачка виконала композиції Ґлюка, Генделя, Верді і Бержерету 18-го ст. та Мусорського. На другу частину програми склалися композиції Стеценка, Січинського та дві народні пісні, що їх виконала співачка в українськім народнім строю. Присутні студенти, професори та їх родини, гучними оплесками нагородили співачку та подали їй три китиці квітів. Проф. д-р Стилінґс, голова музичного відділу, подякував панні Тарчанин і підчеркнув, що йому особливо подбався виступ в народнім строю.

Зіновія Тарчанин кінчає студії і обнимає посаду учительки музики в Пенсилвені. Можемо бути певні, що вона і там промостить дорогу українській пісні.

Панна Зіновія є дочкою панства Ольги і Теодозія Тарчанинів. Всі вони є членами УНСоюзу, Відділ 291 ім. Т. Шевченка, в Клівленді.

О. П.

„Українська промисловість" — нова праця д-ра Б. Винара

Наукове Товариство ім. Шевченка видало працю д-ра Богдана Винара, надзвичайного професора Денверського Університету, „Українська Промисловість". У передмові до цієї ґрунтовної студії совєтського колоніялізму проф. Володимир Тимошенко пише: „Праця проф. Б. Винара є ширша ніж говорить її наголовок. Вона дає широку, але в той час і детальну картину розвитку української промисловості за час панування комуністичної влади в Україні. На підставі багатої літератури, використаної автором, як офіційної так і монографічної та періодичної, автор переводить об'єктивну аналізу розвитку промисловости в різних його аспектах і ілюструє багатими статистичними даними. В цій об'єктивності картин і багатстві статистичних інформацій полягає і сама цінність праці. Досвідчений читач може самостійно оцінити висновки автора, а не лише приняти їх на віру".

Праця запляннована в двох томах і другий том вже друкується. Перший том має 398 сторінок і 120 статистичних таблиць. Ціна в передплаті, за два томи 8 дол. Ціна першого тому 5 дол. Замовлення і гроші можна надсилати на слідуючу адресу:

Mr. Bohdan S. Wynar
6008 South Lakeview Street
Littleton, Colo. USA

Академічний Вечір „Зарева" і УСГ в Балтіморі, Мериленд

В 1960 р. з'явилась в підсовєтській Україні група молодих, двадцятикількарічних юнаків і дівчат, які своєю творчістю розбурхали цілу Україну, зокрема українську підсовєтську інтеліґенцію і молодь, та викликали живу реакцію і на еміграції.

Прихід цих молодих в літературу не був підготовлюваний. Їх мабуть ніхто не очікував, вони прийшли самі і вже зуміли, в дуже короткому часі, залишити помітне місце в нашій літературі.

І якраз цим молодим поетам і поетесам був присвячений черговий, Восьмий Академічний Вечір в Балтіморі, що його спільно зорганізовували УАТ „Зарево" і Українська Студентська Громада 12 грудня 1964 р.

На вечорі з доповіддю „Молода література в сучасній Україні" виступив студент Пенсилвенійського університету Марко Царинник, який накреслив тло літературного життя в Україні, представив прихід молодих поетів і прозаїків та дав їхню літературну характеристику.

Студентка Марійка Хмілевська подала біографічно-літературну характеристику кожного з молодих поетів і поетес, виявивши добре ознайомлення з проблемою.

Студенти Леся Пісецька, Богдан Булавка, Ірка Калиновська, Марійка Зелинська, Ірка Хархаліс, Марійка Сідляк-Поліщук, Слава Зелинська читали на високому мистецькому рівні поезії Миколи Вінграновського, Івана Драча, Ліни Костенко, Ірени Жиленко, Василя Симоненка, Віталія Коротича і Євгена Гуцала.

Літературний вечір залишив глибоке враження у присутніх і допоміг краще зрозуміти процеси, які приходять тепер в літературному і культурному житті підсовєтської України.

Друга частина вечора була традиційним Андріївським вечором з грами і забавами, що їх підготовила з групою студенток Ірка Хархаліс і якими проводив Тарас Хархаліс.

П. Ч.

Концерт жіночого хору „Чайка"

4-го квітня торонтці слухали небуденного, рідкісного концерту, у виконанні жіночого хору „Чайка", під диригентурою Леоніда Яблонського Партію фортепіяна виконувала М. Кравців - Барабаш, програму вела Віра Кемпе.

Концерт не був присвячений якійсь одній події, чи особі, не вкладався в ніким накинені рямці. Він був виявом мистецького смаку і задуму диригента, його невтомної ентузіястичної праці, і щирого, повного жертвенности труду цілого хорового ансамблю. Новістю треба вважати введення малої симфонічної оркестри, (члени торонтської Гармоні оркестри) — як акомпаніяменту для хору і солісток, що надавало концертові свіжости і окремомого звучання.

Багато втратили ті, що сиділи в перших рядах. Оркестра, розміщена у непригожій для того рода концертів залі, приглушувала хор і його прекрасні окремі голоси в солях, дуетах і терцетах. Проте, в другій половині залі і при кінці її, звук окрестри перейшов у дискретний акомпаніямент і тоді слухалося з дійсною насолодою продукцій хору. Окрему увагу звертали дуже добрі солісти: Н. Тарновецька, К. Ралько, Л. Склепович. Тарновецької, що є окрасою хору, із срібною закраскою і чистою інтонацією, позавидував би хорові „Чайка" кожний професійний ансамбль.

Програма концерту була старанно продумана і з певним задумом зложена. Так і відчувалося, що диригент Леонід Яблонський дав вияв своїм почуванням, піснею говорив, тонами вшановував пам'ять покійного о. В. Матюка („Цвітка дрібная" чи „Крилець") пароха села Карів, яке колись і сам протоптував студентськими ногами. Піснею — „Чи ми ще зійдемося знову", вклонявся Яблонський, здавалося нам, що хор — не хор, Людкевичеві, а приятелеві і товаришеві молодих років Т. Анатольському слав дружній привіт „Гуцульщиною" та „Коломийським вальсом". Всі інші пісні програми, в яку входили композиції Е. Козака, П. Майбороди, М. Гайворонського і Д. Роздольського, об'єднувалися в одну, непереможну силу.

Слухаючи концерту, здавалося, що своєму вчителеві Ст. а живий букет розквітлих соняшників, оксамитні котари щезли, а залю оповило синє небо, безкрайїй степ і рідна Україна.

Іванна Савицька-Мусій

Фонд Катедри Українознавства посилює свою кампанію

Чимраз ширше і жвавіше розгортається важна і конечна кампанія Фонду Катедри Українознавства, метою якої є заснувати в одному з передових американських університетів першу і постійну катедру українознавства.

В багатьох скупченнях українців ведуть кампанію ФКУ окремі комітети або представники ФКУ.

Головна Екзекутива ФКУ палко просить всіх українців тісно і щиро з ними співпрацювати.Ось їхні прізвища:

Акрон, Огайо — Микола Іваницький, Яків Полюга; Амстердам, Н. Й. — Тимотей Лаба, Дмитро Олійник; Балтімор, Мд. — Андрій Чорнодольський; Бостон, Масс. — д-р Володимир Бандера, д-р Іван Дідюк (на стейт)! Боффало, Н. Й. — д-р Мирослав Грецишин, Степан Шипилявий; Бріджпорт, Конн. — Ярослав Гура; Вайнлянд, Н. Дж. — др. Іван Куйдич, Вашингтон, Д. К. — Ігор Вітковицький; Вілмінґтон, Дель. — Ярослав Кушнір; Гартфорд, Конн. — Ярослав Несторук і Іванна Ґілевич, Джерзі Ситі, Н. Дж. — інж. Іван Кравчук і Антін Шаран; Дітройт, Миш. — д-р Валентина Савчук, інж. Іван Панчак, д-р Софія Парфанович, Ярослав Ромах, дир. Іван Білоус, інж. Всеволод Гнатчук, інж. Остап Захарків, інженер Ярослав Зубаль, Марія Козак, інж. Микола Кунинський, інж. Богдан Петріна, Ольга Перецька, Мирослав Сявавко, Андрій Трищ, інж. Роман Щеснюк; Камден Н. Дж. — Микола Рудницький і Микола Ромах; Клівленд, Огайо — мґр Степан Воляник, Ірина Кашубинська, д-р О. М. Рижій, інж. Рощаковський, інж. Цегельський, д-р М. Дейчаківський інж. Фур і д-р Малиновський; Лонґ Айленд Ситі — Володимир Мартинковський; Лорейн, Огайо — Богдан Дейчаківський; Лос Анджелес Каліф. — Остап Ґац, інж. Юрій Сіволоп і інж. Любомир Осадца; Маямі, Фл. — Петро Пусило; Мілвокі, Віск. — полк. Константин Мандзенко; Міннеаполіс Міннесота — Іван Колодницький; Нюарк, Н. Дж. — Антін Тимкевич і Мирослава Пришляк; Ню Бронсвік, Н. Дж. — інж. Богдан Котис, Василь Оріховнюк; Кемден Н. Дж. — Миський Марія Серна, Мирослава Стойко, Василь Хомут; Ню Гейвен, Конн. — Ігор Захаріясевич і Галина Лобай; Ню Йорк, Н. Й. — Марія Хемич, Дмитро Мотрук, Сильвестер Процьків; Омага, Небраска — Антін Сокальський; Пассейк, Н. Дж. —Марія Стефанів; Піттсбурґ, Па. — д-р Юрій Кищакевич; Пукіпсі Н. Й. — інж. Орест Бедрій; Рочестер, Н. Й. — проф. Борис Губка інж. Мирон Тицький, інж. Святослав Зобнів, проф. Володимир Телешенко, Марія Холевчук, Антоніна Крупа, Ліда Рйопка і Ярослава Зелез; Сиракюз, Н. Й. — д-р Михайло Логаза; Трентон, Н. Дж. — Іван Микитин і члени УС-Громади; Трой, Коговс, Н. Й. Роксоляна Білас; Філядельфія, Па: Оксана Богачевська, Степан Чорпіта, Лев Яцкевич; Честер, Па. — Осип Процишин і Андрій Заброцький; Шикаґо, Ілл. — д-р Володимир Помірко, д-р Роман Кобилецький, мґр С. Балух, мґр М. Головатий, Таня С. Матійців, Михайло Миґаль, проф. М. Михальцевич і Віра Лукаш; Ютіка, Н. Й. — д-р Антін Процьків; Янґставн, Огайо — Мирослава Ліщак і Казимир Бульван.

„ТРЕБА ШВИДШЕ РОБИТИ"

Сергій Мушник надрукував у „Літературній Україні" з 9 квітня ц. р. нарис про Андрія Прасола, токаря харківського заводу „Серп і Молот".

В яких умовах живе Андрій Прасол?

... Дві кімнати — в одній ледь вміщуються ліжко й шафа, а в другій — піч і стіл, ніде й стільця зайвого поставити. Родина: жінка, син і донька.

Заробітна платня складається з грошей відповідно до розряду та надвишки, призначуваної майстром. Майстер може дати більше або менше.

Отримавши малу заробітну платню, Андрій Просол прийшов до майстра:

— Чому так мало?

— А тому, що оту роботу треба було швидше зробити ...

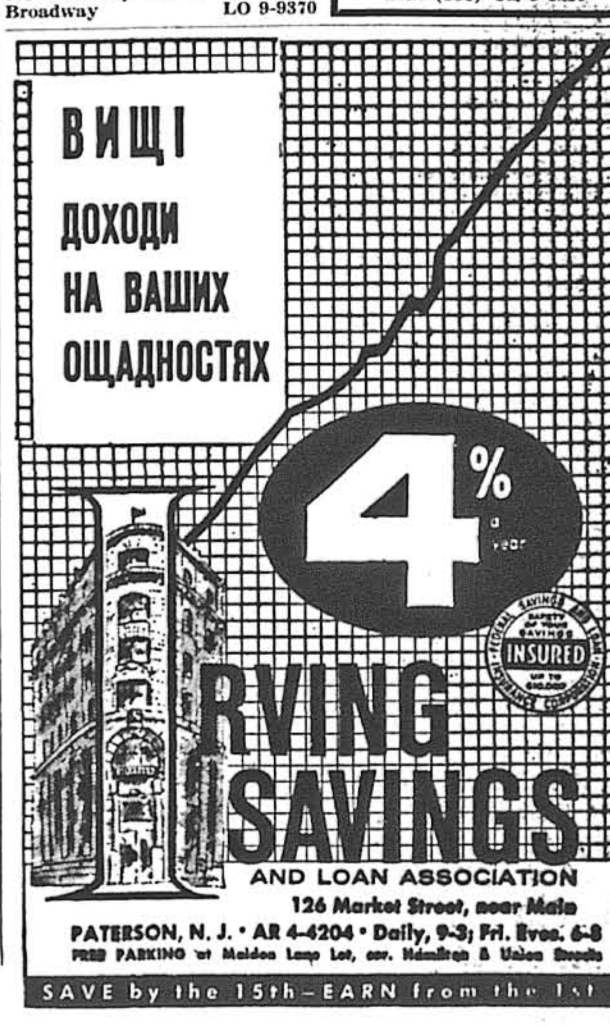
Збори Відділів Українського Народного Союзу

СЕРЕДА, 12-го ТРАВНЯ 1965 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Клюб Поступовий — 70 Відд. в год. 7-ій веч. в УНДомі при 96 Fleet St. — П. Костик, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 14-го ТРАВНЯ 1965 р.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 155 Відд. о год. 7-ій веч. в залі УНДому при 760 Стейт вул. Проситься всіх членів вирівняти свої залеглі вкладки. — М. Фединишин, секр.

ТАРЗАН, ч. 5430. Дан Рід оповідає.

Дан Рід представився Тарзанові і вияснив свій зв'язок із Клайдом Фіппсом, видавцем магазину з Лондону.

— Ми є тут обидва, щоб згідно із загальною думкою вияснити одну історію джунґлів ... Але я цікавлюся тепер, чи це не є видумка ...

— Знаєте, — гірко додав Рід. — Я є певний, що Фіппс старається мене вбити!